

## A BAJAI-INFO-LÁNC megvalósított programjai

➔ Majorné Bodor Iлона-Letenai Mária

Baján két nyilvános könyvtár összefogott, és vissza nem térítendő uniós támogatásban részesült. Az elnyert TÁMOP 3.2.4-es pályázat lényege a könyvtárak együttműködése szolgáltatásaik fejlesztésében, a használók nem formális és informális tudásának bővítése az élethosszig tartó tanulás érdekében. A kedvezményezett az Eötvös József Főiskola Könyvtára, konzorciumi partnere az Ady Endre Városi Könyvtár és Művelődési Központ. A projekt futamideje: 2010. augusztus 1. – 2012. február 28.

A projekt célja, hogy a két könyvtár hatékonyan támogassa a formális oktatáson kívüli önálló ismeretszerzést, a digitális írástudás fejlesztését, a módszertani paradigmaváltás megvalósítását, új tanulási stratégiák kialakítását az óvodától a felnőttkorig, szolgálva az egész életen át tartó tanulást.

Ennek érdekében fejlesztettük adatbázisainkat, dokumentumainkat teljes körűen feltártuk, 24 órás szolgáltatásokat és közhasznú tartalmakat biztosítottunk, többnyelvű weblapokat és portálokat építettünk, olvasásfejlesztő, könyvtár-népszerűsítő, könyvtárhasználati programokat valósítottunk meg, figyelembe véve a hátrányos helyzetűek csoportját. Képzésekkel fejlesztettük a könyvtárosok szaktudását.

A projekt kiemelt célcsoportjai a gyermek és ifjúsági korosztály, a középiskolás diákok, a város és környéke hátrányos helyzetű felnőttjei, gyermekei.

Partnereink az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézete, a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Katona József Megyei Könyvtára és 15 bajai intézmény.

A két könyvtár megvalósított tevékenységei:

- A pályázat segítségével befejeztük dokumentumaink retrospektív feldolgozását, illetve a meglévő rekordokat bővítettük, és ezzel a teljes állományunk számítógépes nyilvántartása megvalósult.
- Az integrált rendszereink alkalmasak arra, hogy online információt nyújtsunk állományunkról és kapcsolódni tudjunk az országos leltérnyilvántartáshoz.
- A honlapjainkat interaktívvá tettük szolgáltatások bevezetésével, emellett több nyelvre lefordítottuk.
- Könyvtárainkat népszerűsítő kiadványokat készítettünk, új bútorokat vásároltunk.
- Rendezvényeket, versenyeket, játékokat, foglalkozásokat szerveztünk az olvasás népszerűsítésére.
- Könyvtárhasználati ismereteket oktattunk hallgatóinknak, a városi könyvtár Infosuli elnevezéssel internetes tanfolyamokat szervezett, valamint fejlesztette a helyismereti tartalmakat, és közhasznú adatbázist alakított ki.
- Továbbképzéseken vettek részt a könyvtárak dolgozói.
- A projekt megvalósítása során új társadalmi csoportokkal ismertettük meg, népszerűsítettük könyvtáraink szolgáltatásait.

### Az Eötvös József Főiskola Könyvtára

Az Eötvös József Főiskola Könyvtárában ez a TÁMOP-pályázat tette lehetővé a retrospektív katalogizálást, ami 2011. áprilisban kezdődött el. Ezek a munkálatok november hónapban befejeződtek. Ha ideiglenesen is, de lehetőséget és munkát biztosítottunk munkanélkülieknek, főiskolánk jelenlegi és végzett hallgatóinak, dolgozóinak. A feldolgozók (több mint 30 fő) reggel 8 órától este 8 óráig (3 műszakban) katalogizáltak könyvtárunkban.





Teljes körűen feldolgoztuk állományunkat, nem csak a könyveket, hanem a szakdolgozatokat, a CD-eket, a DVD-eket és a folyóiratokat is. Az Aleph rendszerünk segítségével a dokumentumok bibliográfiai adatairól honlapunkon, online módon tájékozódhatnak olvasóink. A feldolgozott állományunk elérhetősége lehetővé teszi hallgatóink és felhasználóink számára a hatékony információkeresést. A TÁMOP-pályázatunk célja, hogy mindkét könyvtár állománya bekerüljön az egységes országos lelőhely-nyilvántartásba.

Az Eötvös József Főiskola Könyvtára 1995 óta Aleph integrált könyvtári rendszert használ, melynek a WebOPAC modulját 1997-től alkalmazzuk. 2008-ban megvásároltuk a rendszer legújabb verzióját, az Aleph 500-at. Mivel 1995-től minden új szerzeményezést gépre vittünk, majd az évek során visszamenőlegesen viszonylag csak kevés dokumentumot katalogizáltunk, szükségesnek tartottuk a retrospektív katalogizálás folytatását, így a pályázatnak köszönhetően 80 ezer rekorddal bővítettük, kiegészítettük adatbázisunkat. Ennek eredményeképpen könyvtárunk állományának (167 083 példányrekord) feldolgozása teljes körűen megtörtént. A Neveléstudományi Karon (a volt Bajai Tanítóképző Intézetben) végzett hallgatók szakdolgozatait 1962 óta gyűjtjük, a Műszaki és Közgazdaságtudományi Kar (a volt Felsőfokú Vízgazdálkodási Technikum) pedig 1965 óta őrizte meg a diplomamunkákat. Az Aleph 500-ban mindkét kar szakdolgozatait visszamenőleg is feldolgoztuk és kereshetővé tettük. Könyvtárunk 2005 óta papír- és CD-formátumban is kéri a Neveléstudományi Kar dolgozatait, a CD-ről szolgáltatni tudunk tartalomjegyzéket és bibliográfiát is. Nemcsak hallgatóink, hanem

más felsőoktatási intézményekbe járó diákok részéről is igen nagy az érdeklődés a szakdolgozatok iránt, távolról tájékozódhatnak a könyvtárban őrzött diplomamunkák adatairól és helyben megtekinthetik őket.

Ezzel a teljessé tett adatbázissal tudtuk eredményesen bevezetni a kölcsönzői modult. Távoli elérésű 24 órás, virtuális könyvtári és információs szolgáltatásainkat fejlesztettük a kölcsönzői modul beüzemelésével, feltöltésével, a kurzus modul megvásárlásával, az OPAC továbbfejlesztésével és honlapunk fontosabb részeinek több nyelvre történő lefordításával. Megvalósítottuk a vonalkódos dokumentumkölcsönzést, az olvasók azonosítását, a kölcsönzés meghosszabbítását, az előjegyzést, a kölcsönzések megtekintését. A minden szempontból kiváló Aleph rendszer alkalmas arra, hogy városi, megyei, kistérségi, szakterületi és nemzetközi szinteken online információt nyújtsunk állományunkról és kapcsolódni tudjunk az országos lelőhely-nyilvántartáshoz. A projekt eredménye a közös adatbázisunk fejlesztése, az adatszolgáltatás bővítése az országos lelőhely-nyilvántartás (MOKKA-ODR), a helyi és regionális szakirodalmi információszolgáltatás számára, különös tekintettel német, szerb, horvát nemzetiségi képzést szolgáló anyagunkra és a több évtizedes múltra visszatekintő pedagógiai állományunkra. A dokumentumok minőségelvű feldolgozása megtörtént a behasonlítással, a formai adatok átvételével, feltárásával, az autopszián (kézbevételel) alapuló tartalmi feltárással, az ellenőrzéssel, a lelőhelyszolgáltatást nyújtó példányadatok létrehozásával.

Mivel a fiatalok számára meghatározó a saját kortárs csoport, ezért őket kértük arra, hogy a legkedvesebb olvasmányaikat ismerlessék honlapunkon. Ezen felül kiadvány



formájában is népszerűsítettünk olyan könyveket, amelyekről feltételeztük, hogy széles kört érdekelhetnek, és úgy láttuk, hogy ez után sokan keresték könyvtárunkban ezeket a dokumentumokat.

A főiskola könyvtárának a honlapját interaktívvá tettük a „Beszerzési javaslatok” felajánlásával, „A könyvtáros válaszol” kezdeményezésünkkel, ahol olvasóink kérdezhetnek a könyvtáros kollégáktól a könyvtár szolgáltatásairól és egyéb információkról. Ezen felül interaktív kvízzjátékot hirdettünk meg. A Harry Potter-könyvekkel kapcsolatos kérdésekből feladatsort állítottunk össze, melyre a válaszokat elektronikus úton küldhették be. Honlapunkat a fogyatékkal élők számára akadálymentesítettük. Az adatok bárki számára történő hozzáférhetőségével (OPAC segítségével) távszolgáltatást biztosítunk és egyenlő esélyű hozzáférést.

A könyvtárunk új szolgáltatása külön szekció létrehozása a honlapunkon iskoláskorúaknak, ahol a korosztályt érdeklő programokra hívjuk fel a figyelmet. A szolgáltatásainkat népszerűsítettük egy kisfilmmel és kiadványok megjelentetésével. Kampányok szervezésével (*Megbocsátás hete, Ingyenes beiratkozás, Türeلمي idő*) növeltük a főiskola könyvtárának látogatottságát. A diákok örömmel vettek részt a nekik szervezett foglalkozásokon, programokon, rendezvényeken, pályázatokon, amelyek fejlesztették olvasáskultúrájukat és amelyek révén megismerhették a főiskola könyvtárát. A legnépszerűbb programok voltak: beszélgetés a Harry Potter-könyvek fordítójával, *Olvasni jó* rajzpályázat, találkozás *Bosnyák Viktóriával*, rendkívüli történelemórák, trendhagyó irodalomórák, *Gryllus Vilmos-koncert, PszichoSzínház* stb.

Angol szaknyelvi képzésen és az *A web 1.0-tól a web 2.0 felé a megváltozott internetes világban* című akkreditált tanfolyamon vett részt a főiskola könyvtárából egy kolléga.

A mai iskola feladata az, hogy képességeket és képességeket adjon gyermekeinknek ahhoz, hogy megállják helyüket a mindig változó világban, a versenyben, hogy képesek legyenek újabb és újabb tudást szerezni és alkalmazkodni bármilyen átalakuláshoz. A főiskola könyvtárának kiemelkedő szerepe

van abban, hogy tartalmában is másfajta képességeket kapjanak a diákok, a digitális eszközök magabiztos használatát és az önálló, élethosszig tartó tanulás szeretetét. Ezért információkeresési készséget fejlesztő, gyakorlati jellegű tanfolyamot szerveztünk minden alapképzésben részt vevő, nappali tagozatos, I. évfolyamos hallgató számára, ahol érdekes és hasznos ismeretekhez juthattak a hallgatók.

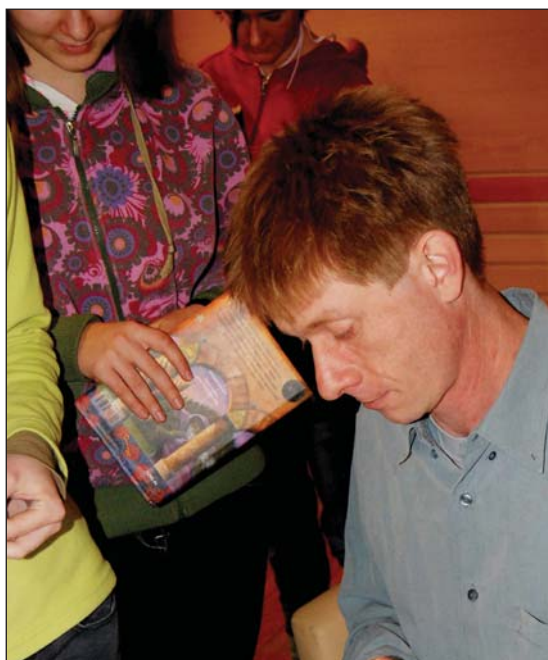
A főiskola könyvtárában kis mértékben eszközbeszerzésre is adott lehetőséget az uniós pályázat. Ennek keretében vásároltunk kényelmes székeket, melyek rendezvényeink színvonalát emelik, kialakítottunk egy 60 férőhelyes „kiselőadót”. Emellett a diplomamunkák elhelyezését segíti az egyedileg tervezett beépített szekrény elkészítése.



#### Ady Endre Városi Könyvtár és Művelődési Központ

Az Ady Endre Városi Könyvtár és Művelődési Központ a közösen megvalósítandó célokat – a projekt által kínált lehetőségeket felhasználva – a következő teljesítésekkel tudta megvalósítani, szolgáltatásainak fejlesztése érdekében.

Az adatbázis-kezelő szoftver fejlesztését közbeszerzési eljárás keretében oldottuk meg. Az adatbővítés – 50 ezer rekord felvitelle – a könyvtárunk által használt LINLIB integrált könyvtári rendszer adatbázisába történt. A nyertes pályázó 6 könyvtáros, illetve adatrögzítő munkatársat alkalmazott ennek a feladatnak az elvégzésére. Dokumentumaink retrospektív feldolgozását befejeztük, a korábban felvitt rekordokat kiegészítettük, így megvalósult a teljes állományunk számítógépes nyilvántartása.



Az intézményünknel időközben fellépett szervezeti átalakulás (összevonás) miatt át kellett alakítani a weblap korábbi struktúráját (<http://www.bajaikonvvtar.hu/>). Bővítettük honlapunk interaktivitását az információk és digitális tartalmak korlátlan elérését biztosító, 24 órás online könyvtári szolgáltatásokkal (dokumentumok keresése, előjegyzése, kölcsönzési idő meghosszabbítása, beszerzési javaslatok). Elkészült a német, az angol és a horvát nyelvű változat is. A fogyatékkal élőket a honlap vakbarát verziója segíti az információk elérésében. Honlapunkról elérhető a Bajára és kistérségére vonatkozó ismereteket tartalmazó, újonnan kialakított közhasznú adatbázis (<http://bajaitudakozo.hu/>).

Külön felületet alakítottunk ki a gyermekeknek szánt tartalmaknak (<http://gyerek.bajaikonvvtar.hu/>). Az igények felmérése során azt tapasztaltuk, hogy az általános iskolás csoportok fokozottan igénylik a közvetlen kapcsolatot. Ezért szeretnénk erre lehetőséget biztosítani számukra, elvárásaik figyelembevételével. A gyermekkönyvtár honlapján az „Újdonságok polca” menüpont alatt minden dokumentumtípusra vonatkozóan az új beszerzéseinkből látható annotált, képpel illusztrált válogatás. A „Programok, rendezvények, foglalkozások” menüponton lehet tájékozódni az intézményben zajló eseményekről. A tudáspróbára vállalkozó látogatókat játékos és komolyabb tesztek, fel-

adatok várják. A vendégkönyvben jelezhetik véleményüket, ötleteiket. A galériában található képek több témakörben idézik vissza a rendezvények hangulatát, a kiállítások anyagát.

Fontos és folyamatos feladat a helytörténeti és helyismereti információk hozzáférhetővé tétele a honlapunkon. A pályázat keretében 9000 új rekordot rögzítettünk az integrált rendszerünkbe katalóguscéduláról. Így elkészült egy Bajára vonatkozó, visszakereshető adatbázis, egy évfordulónaptár és egy fotótár régi bajai fotókból. Ezzel csak az alapjait teremtettük meg az adatbázisnak, analitikus feltárása még hosszú évek újabb feladata lesz.

Lehetőségünk nyílt egy elektronikus kiadvány megjelentetésére, mely szintén helyi vonatkozású. Könyvtárunk „Sugó” irodalmi körének 12 éven át rendszeresen megjelenő kiadványaiból állítottuk össze egy antológiát.

Dolgozóink közül 4 fő szaktudását fejlesztette azzal, hogy részt vehetett akkreditált továbbképzéseken, „Könyvtáros mint felnőttoktató”, „Interaktív portálok üzemeltetése könyvtári környezetben”, valamint „Vezetési ismeretek” témakörben.

A felhasználók képzésére, az információkereséshez szükséges kompetenciák elsajátítására, a könyvtárhasználatra irányuló, digitális és információkeresési készségeket fejlesztő tanfolyamokat szerveztünk. *Infosuli* elnevezéssel (10x24 órában), a szenior korosztályt részesítettük előnyben, segítve őket a digitális írni-olvasni tudás elsajátításában, az elektronikus információhordozók világában való tájékozódásban, ezzel megteremtve számukra az élethosszig tartó tanulás, információhoz jutás lehetőségét.



A tizenévesek feladataik sokasága, érdeklődésük kiszélesedése és olvasási igényük miatt nagy számban látogatják könyvtárunkat. Ezt kihasználva – az iskolák pedagógiai programjaival összhangban – *Storigami* címmel biblioterápiás foglalkozásokat indítottunk az olvasáskultúra fejlesztése, a könyvtári szolgáltatások népszerűsítése céljából.



A kéthetente tartott foglalkozások nagyon népszerűek, résztvevőik hetedikesek (mind hátrányos családi környezetben élnek). A biblioterápia lehetőséget kínál a gyermekek olvasás- és személyiségfejlődésének segítésére.

Lényege a művek élményszintű feldolgozása, a személyes problémák megoldásának segítése irányított olvasás és megbeszélés révén. Segítségnyújtásról van szó, közvetett módon, az irodalmi műből kibontható hatás révén. Attól terápia a spontán olvasáselménnyel szemben, hogy semmi sincs a véletlenre bízva. Beleavatkozunk a mű kiválasztásába, feldolgozásába, beépítésébe, hiszen szándékolt hatás elérésére törekszünk.

A biblioterápiás foglalkozás nem úgy történik, mint az iskolában az ismeretanyag elsajátíttatása. Ezen alkalmakkor nem a mű írója, élete, stílusa a fontos, hanem az, hogy a befogadónak mit jelent a szöveg, milyen hatást váltott ki belőle. Kifejezhetik nemtetszésüket, elmondhatják, hogy ők ebben a helyzetben hogyan cselekedtek volna. Rögtön visszajelzést is kaphatnak a többiektől, ezáltal kialakíthatnak egy mindenki által elfogadott viselkedésmódot. Ösztönzést kapnak arra, hogy eszmékre és érzelmekre reagáljanak.

A fogyatékkal élőket – mozgásszervi, érzékszervi, értelmi sérült, illetve autista gyermekeket, fiatalokat és fiatal felnőtteket – szintén bevontuk a drámapedagógiai, valamint a biblioterápiás foglalkozásokba, hozzájárulva a nem formális és informális tu-

dásuk gyarapításához. Velük is kéthetente találkozunk, a FONI-val (a Fogyatékosok Nappali Intézetével) együttműködve. Az olvasás népszerűsítése nálunk a felolvasott történetek vagy mesék értelmezésével valósul meg, összekötve fejlesztő játékkal, bábozással, az élmények rajzban való kifejezésével.

A városban található valamennyi iskolával konstruktív együttműködést eredményező kapcsolatunk van. Minden korosztály részére könyvtárbemutató és -népszerűsítő foglalkozásokat tartunk, tapasztalataink szerint ezek után gyakrabban és tudatosabban keresik szolgáltatásainkat.

Nagy sikert aratott a *Szélkiáltó Együttes* műsora – köszönjük a Katona József Könyvtárnak az együttműködést.



Végül megemlítnék párat azokból a tárgyakból, amelyek a pályázat révén gazdagítják az intézményünket. Vásároltunk zárható irattartó szekrényt a pályázat anyagának elkülönített és biztonságos tárolására; 6 db üveges vitrint kiállításokhoz; az internetező gyerekeknek számítógépasztalokat; 200 db üres DVD-t és 4 db nagy kapacitású külső adattárolót, melyekre nagyrészt a helyismereti gyűjtemény adatmentését végezhetjük. Számos könyvvel, könyvvásárlási utalvánnyal és ajándékkal tudunk a vetélkedőinken, foglalkozásainkon részt vevőknek kedveskedni.

Kétségtelen, hogy az egész könyvtári struktúra átgondolásra szorul, fontos a felhasználói igények kielégítése. A hangsúly a tartalomszolgáltatásra és ennek a virtuális térben való megjelenítésére tevődik. A hagyományos könyvkultúra értékeinek megőrzése mellett a könyvtáraknak a tanulásban, önművelésben, kulturált szórakozásban és az esélyegyenlőség támogatásában való kiemelt szerepét hangsúlyozzák az EU-s és kormányzati támogatások. ■